

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2417

Vragen van de leden **Van Raan** en **Wassenberg** (beiden PvdD) aan de Ministers van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en van Economische Zaken en Klimaat over *het bericht dat Shell de Nationale Boomfeestdag van Staatsbosbeheer sponsort* (ingezonden 20 februari 2020).

Antwoord van Minister **Schouten** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit), mede namens de Ministers van Economische Zaken en Klimaat, voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (ontvangen 9 april 2020).

Vraag 1

Wist u dat Shell de Nationale Boomfeestdag van Staatsbosbeheer sponsort?¹

Antwoord 1

Ja. De organisator van de Nationale Boomfeestdag is overigens een onafhankelijke stichting. Staatsbosbeheer heeft deze opgericht en participeert in het bestuur, maar is geen organisator van de boomfeestdag.

Vraag 2

Wist u dat Shell samen met negentien andere bedrijven verantwoordelijk is voor meer dan een derde van alle CO₂-uitstoot sinds 1965?²

Antwoord 2

Ik heb kennis genomen van het artikel.

Vraag 3

Wist u dat Shell naar eigen zeggen nog decennia zal blijven profiteren van olie- en gasopbrengsten en nog tot in de jaren dertig naar nieuwe olie- en gasvelden wil blijven zoeken?³

Antwoord 3

Ja.

¹ Boomfeestdag, geraadpleegd op 20 februari 2020, <https://www.boomfeestdag.nl/>

² The Guardian, 9 oktober 2019, <https://www.theguardian.com/environment/2019/oct/09/revealed-20-firms-third-carbon-emissions>

³ De Volkskrant, 15 oktober 2019, <https://www.volkskrant.nl/economie/shell-zit-nog-decennialang-in-olie-en-gas-b3afb20b/>

Vraag 4

Wist u dat onderzoek heeft uitgewezen dat het in productie houden van de huidige olie- en gasvelden, nog afgezien van geplande investeringen, het onmogelijk maakt om de klimaatopwarming onder de 1,5 graden Celsius te houden?⁴

Antwoord 4

Ik ken het artikel. Het is duidelijk dat de internationale klimaatdoelen aanzienlijke consequenties gaan hebben voor de fossiele energiesector. Het is de verantwoordelijkheid van individuele bedrijven om daar rekening mee te houden. De Nederlandse overheid neemt zijn verantwoordelijkheid door het stellen van nationale emissiereductiedoelen en het nemen van maatregelen. Eén van de maatregelen van het Klimaatakkoord is dat alle bedrijven in Nederland hun CO₂-uitstoot naar beneden dienen te brengen. Zoals afgesproken in het Klimaatakkoord zal een CO₂-heffing volgen als een bedrijf meer CO₂-uitstoot dan het aan de ETS-benchmark gerelateerde niveau.

Vraag 5

Deelt u de mening dat het behouden en het planten van bomen belangrijk is in het kader van de klimaatopgave, maar symptoombestrijding is wanneer Shell er een dergelijke klimaatontwrichtende bedrijfsvoering op nahoudt? Zo, nee, hoe beoordeelt u deze sponsoractie van Shell dan?

Antwoord 5

Ik deel het beeld dat bomen en planten een belangrijke bijdrage leveren aan de klimaatopgave. Het is echter duidelijk dat er maatregelen in alle sectoren van de economie nodig zijn om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen.

Vraag 6

Deelt u de mening dat, in het licht van bovenstaande, het sponsorschap van de Nationale Boomfeestdag mensen de indruk zou kunnen geven dat Shell meer doet voor het klimaat dan daadwerkelijk het geval is?

Antwoord 6

Het is van belang dat alle partijen in Nederland, groot of klein, actief bijdragen aan een groener en schoner Nederland. Daarbij kan en wil ik geen partijen of maatregelen uitsluiten. Gezien de afspraken in het Klimaatakkoord over het reduceren van broeikasgasemissies in de industrie, is het duidelijk dat van Shell een veel grotere bijdrage wordt gevraagd dan het sponsoren van het planten van bomen.

Vraag 7

Deelt u de mening dat Shell de schuld voor de klimaatcrisis onevenredig naar de individuele burger verlegt en haar eigen aandeel in de klimaatcrisis maskeert, door bezoekers van de Nationale Boomfeestdag te vragen met de trein te komen vanwege het klimaat?⁵

Antwoord 7

Nee. De stichting Nationale Boomfeestdag verzoekt bezoekers met de trein te komen, hetgeen mij een positief geluid lijkt. Shell zal deze oproep waarschijnlijk hebben overgenomen.

Vraag 8

Deelt u de mening dat het sponsoren van de Nationale Boomfeestdag als niets meer dan een PR-stunt en als «greenwashing» gekwalificeerd kan worden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Zie het antwoord op vraag 6.

⁴ Zembla, 5 december 2019, <https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/shell-en-andere-oliebedrijven-maken-klimaatakkoord-onhaalbaar>

⁵ Uitnodiging Nationale Boomfeestdag, geraadpleegd op 20 februari 2020, <http://parlisweb/Parlis//parlis/4ef79e89-aedf-4217-8903-d8eac531d008.jpg>

Vraag 9

Wist u dat de Boomfeestdag ook lesmateriaal voor kinderen aanbiedt waarin hen wordt verteld dat vliegzeilen volledig gecompenseerd kunnen worden door bomen te planten?⁶

Antwoord 9

Nee.

Vraag 10

Wist u dat wetenschappers ernstige twijfels hebben bij de berekeningen rond vrijwillige CO₂-compensatie, mede omdat de klimaatschade veroorzaakt door een vliegzeil twee keer zo groot is als volgens gangbare berekeningen?⁷

Antwoord 10

Ik ben bekend met het bericht in Trouw. Ik zal de Kamer naar aanleiding hiervan separaat informeren over de vrijwillige CO₂-compensatiemarkt.

Vraag 11

Bent u bereid de organisatoren van de boomfeestdag erop te wijzen dat volledige compensatie ter discussie staat? Zo nee waarom niet?

Antwoord 11

Dat lijkt mij niet nodig, gezien de vele publicaties die er recent zijn verschenen over dit onderwerp. Daarnaast gaat het om vrijwillige bijdragen die niet in de plaats komen van emissiereducties op Nederlands grondgebied die onder het Klimaatakkoord zijn afgesproken of de reductie van internationale emissies van de luchtvaart waar in de *International Civil Aviation Organization* (ICAO) afspraken over zijn gemaakt. Over de vrijwillige CO₂-compensatiemarkt zal de Minister van Economische Zaken en Klimaat de Kamer, zoals hierboven genoemd, separaat informeren.

Vraag 12, 13

Erkent u dat dergelijk lesmateriaal misleidend is over de klimaatschade van vliegzeilen? Zo nee, waarom niet?

Deelt u de mening dat dit lesmateriaal derhalve gekwalificeerd kan worden als kindermarketing? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 12, 13

Met enige regelmaat krijgt het kabinet vragen over de inhoud van leermiddelen. Hoe begrijpelijk het soms ook is dat bepaalde passages uit leermiddelen vragen oproepen, hechten we er aan de formele verantwoordelijkheidsverdeling omtrent de inhoud van leermiddelen te respecteren, en kunnen dan ook niet inhoudelijk ingaan op deze vragen. Zoals de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs, en ook hun voorgangers, aan uw Kamer in vele eerdere (schriftelijke) vragen hierover hebben aangegeven, is het niet aan het kabinet om de inhoud van leermiddelen te beoordelen, maar aan scholen. We hebben, via de vrijheid van onderwijs, grondwettelijk verankerd dat scholen het onderwijs zelf mogen inrichten en daarbij leermiddelen van hun keuze mogen gebruiken. Dat past bij de autonomie van scholen en de professionele ruimte van leraren om daarin eigen afwegingen te maken. Tegelijkertijd is onderdeel van die vrijheid dat scholen de verantwoordelijkheid hebben om richting ouders en leerlingen aanspreekbaar te zijn op de gemaakte keuzes en de omgang met leermethoden.

Vraag 14

Wat vindt u ervan dat de marketingmachine van Shell de belangrijke opgave van Staatsbosbeheer om bomen te beschermen en te planten kaapt?

⁶ Boomfeestdag, geraadpleegd op 20 februari 2020, <https://www.boomfeestdag.nl/uploads/media/5a8ea6165c7e1/les-7-bomen-helpen-het-klimaat-door-co2-uit-de-lucht-te-halen.pdf?v1>

⁷ Trouw, 13 februari 2020, <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/co2-compensatie-is-misleidend-en-nattevingerwerk~bc530a94/>

Antwoord 14

Shell levert een welkome bijdrage aan het financieren van nieuw bos, maar daarmee worden niet alle inspanningen op dit vlak aan Shell toegeschreven.

Vraag 15

Vindt u het gepast dat u zelf deelneemt aan een dergelijk gegreenwasht evenement? Kunt u dat toelichten?

Antwoord 15

Ik vind het belangrijk om een evenement waarbij kinderen waardering voor de natuur wordt bijgebracht, te steunen. Een traditie die teruggaat tot de jaren »50 van de 20^e eeuw en waar miljoenen kinderen, en inmiddels volwassenen, met veel plezier op terugkijken.